

τὴν λεπτομερειακὴν παρουσίαν τῶν ἄρθρων. εἶναι ἀπότοκος μακροχρονίου συλλεκτικῆς προσπάθειας, ὁ μόχθος τῆς ὁποίας διαφεύγει εὐκόλα τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου, ὄχι ὁμοίως καὶ τοῦ μελετητοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ εὕρῃ πρόχειρα τὰ ἔργα, ποῦ τοῦ χρειάζονται διὰ τὴν περαιτέρω μελέτην καὶ ἔρευναν.

Εἰς τὰς σελ. 137-8 ἀναγράφονται τὰ ληφθέντα ἀπὸ τὸ περιοδικὸν βιβλίον καὶ τέλος ἀκολουθοῦν αἱ φωτογραφίαι (15 τὸν ἀριθμὸν) τῶν κειμένων ποῦ ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον ἐρεύνης εἰς τὰ ἄρθρα ποῦ περιέχονται εἰς τὸν τόμον.

Οἱ τόμοι 33 καὶ 34 ἀφιερῶθησαν εἰς τὸν Wolfgang Müller. Ἔστω καὶ ἡ βιβλιοκρισία αὐτῆ τῶν δύο τόμων εἰς τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ Πλάτων τιμητικὴ προσφορά εἰς τὸν ἀκάματον αὐτὸν ἐργάτην τῆς παυρολογικῆς ἐπιστήμης, τὸν πρόθυμον παραστάτην καὶ ἐπίκουρον τῶν μελετητῶν, ἐνδελεχῆ δὲ ὑπηρετὴν τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας.

Ὅπως πολλάκις μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ τονίσω, τὸ Archiv καὶ τώρα ἀνταπεκρίθη πλήρως εἰς τὰς προσδοκίας τῶν ἀναγνωστῶν του καὶ ἐπεβεβαίωσε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὴν εὐμενῆ φήμην του, ποῦ ἐπὶ ἔτη ἔχει κερδίσει μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῶν παυρολογικῶν σπουδῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑΣ

Poetarum epicorum Graecorum testimonia et fragmenta. Pars I. Edidit Albertus Bernabé. Cum appendice iconographica a R. Olmos confecta. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig 1987. Σελ. xxxv+283.

Euripides. Hercules. Edidit Kevin Hargreaves Lee. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig. 1988. Σελ. xviii+59.

Ἐπιφυλασσόμενοι λίαν προσεχῶς νὰ ἐπανέλθωμεν λεπτομερέστερον ἐπ' αὐτῶν, χαιρετίζομεν εὐφροσύνας τὴν ἔκδοσιν τῶν δύο νέων τόμων εἰς τὴν σειράν τῆς Βιβλιοθήκης Teubner. Ὁ πρῶτος, ἔργον τοῦ A. Bernabé, γνωστοῦ διὰ τὰς μελέτας του ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαϊκῆς ποιήσεως (ἐπισημαίνομεν τὸ βιβλίον του, *Fragmentos de épica griega arcaica. Introducción, traducción y notas*, Madrid 1979) περιλαμβάνει τὰς μαρτυρίας (testimonia) καὶ τὰ ἀποσπάσματα (fragmenta) τοῦ ἐπικοῦ λεγομένου κύκλου, ἦτοι τῆς «Θεογονίας», τῆς «Τιτανομαχίας», τῆς «Οἰδιποδίας», τῆς «Θηβαϊδος», τῶν «Ἐπιγόνων», τῆς «Ἀλκμαιωνίδος», τῶν Κυπρίων ἐπῶν, τῆς «Αἰθιοπίδος», τῆς «Μικρᾶς Ἰλιάδος», τῆς «Ἰλίου Πέρσεως», τῶν «Νόστων», τῆς «Ὀδυσσεΐας», τῆς «Τηλεγονίας», τοῦ Εὐμήλου («Κορινθιακά», «Εὐρωπία»), τοῦ Κιναιθωνος («Ἡράκλεια»), τῆς «Φωκαϊδος», τῆς «Φολωνίδος», τῆς «Δαναΐδος», τῶν Ναυπακτίων ἐπῶν, τοῦ Ἀσίου, τῆς «Μεροπίδος», τῆς «Θησηίδος», κ.ἄ. Τὰ ἐκδιδόμενα κείμενα συνοδεύονται ὑπὸ πλουσιωτάτου κριτικοῦ καὶ φιλολογικοῦ ὑπομνηματισμοῦ. Ἀξία λόγου εἶναι καὶ ἡ ἐπιτασσομένη «Appendix iconographica» τοῦ R. Olmos. Ἡ ἔκδοσις κατακλείεται ὑπὸ ἐκτενῶν πινάκων τῶν πηγῶν (Index fontium) καὶ τῶν λέξεων (Index verborum), ὡς καὶ συσχετικῶν πινάκων τῆς προκειμένης καὶ τῶν κυριωτέρων προγενεστέρων ἐκδόσεων.

Ὁ δεύτερος τόμος, ἔργον τοῦ K. Lee, προστίθεται εἰς τὴν σπουδαίαν σειράν νέων ἐκδόσεων τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου τῆς Βιβλιοθήκης Teubner (προηγούμενοι τόμοι: ἡ «Ἄλκηστις» καὶ οἱ «Ἡρακλεΐδαι» ὑπὸ A. Garzya, ὁ «Κύκλωψ» καὶ αἱ «Τρωάδες» ὑπὸ W. Biehl, αἱ «Ἰκέτιδες» ὑπὸ C. Collard καὶ αἱ «Βάκχαι» ὑπὸ C. Korff). Προτάσσεται κατὰ τὰ εἰωθότα πρόλογος, ὅπου γίνεται

σύντομος λόγος περί τῶν χρησιμοποιοηθέντων κωδίκων, *L* (Laurent. plut. gr. 32.2) καὶ *P* (Laurent. conp. sorpr. 172), ἀμφοτέρων τοῦ 14ου αἰ. Ὁ πρόλογος συνοδεύεται ὑπὸ ἐκτενοῦς πίνακος τῶν παλαιότερων ἐκδόσεων καὶ μελετῶν περὶ τοῦ δράματος. Εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου ὑπάρχει παράρτημα ἐμφαίνον τὰ μετρικὰ συστήματα τῶν λυρικῶν μερῶν τοῦ δράματος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Georgius Gemistus Plethon, Contra Scholarii pro Aristotele Objectiones (Πρὸς τὰς Σχολαρίου ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀντιλήψεις). Edidit Enrico V. Maltese, Teubner, Leipzig 1988, σελ. xii+47, τιμὴ 18,50 DM.

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις εἶναι σημαντικὴ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν γραμματείαν, ἀφοῦ προσκομίζει ἓνα νέον οὐσιαστικῶς ἔργον φιλοσοφικὸν τοῦ τελευταίου πρὸ τῶν νεωτέρων χρόνων Ἑλληνοῦς λογίου καὶ φιλοσόφου Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀπαξ ἐκδοθὲν πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος μὲ σοβαρωτάτας πλημμελείας ἐθεωρεῖτο ἀκατάληπτον καὶ νεκρὸν καὶ οὐδεὶς λόγιος ἐτόλμησε νὰ τὸ ἐπανεκδώσῃ. Ὁ Ε. V. Maltese, ὡς ἐξηγεῖ εἰς τὸν πρόλογόν του, ἀνεῦρε ἰδιόγραφον τοῦ Πλήθωνος χειρόγραφον καὶ μᾶς παραδίδει νῦν τὸ θαυμασιόν ἔργον τοῦ Πλήθωνος καθαρὸν καὶ πλήρες.

Ἐπομιμνήσκομεν ὅτι 15 ἔτη πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Κ/πόλεως ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Παλαιολόγος μεταβὰς πρὸς τὸν Πάπαν διεπραγματεύετο τὴν βοήθειαν τῆς Δύσεως μὲ τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν ἀκολουθίαν του εἶχε περιλάβει διασημοὺς ἐπὶ παιδείᾳ λογίους, τὸν Βησσαρίωνα, Γ. Σχολάριον, τὸν μετέπειτα Πατριάρχην ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεννάδιος, καὶ τὸν Γ. Γεμιστὸν Πλήθωνα. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν περὶ τὴν αὐτὴν τῶν Μεδίκων ὑπῆρχε πλειὰς λογίων Ἰταλῶν. Ἡ δυτικὴ Θεολογία ἐθεώρει πρόμαχόν της τὸν Ἀριστοτέλη, οὐτὸν αἱ ἐπιστημονικαὶ γνῶμαι ἀπετέλουν τὸν κανόνα τῆς ἀληθείας. Ὅμως πολλοὶ ἦσαν καὶ οἱ θαυμασταὶ τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ἀφιξὶς τῶν Ἑλλήνων λογίων ὑπῆρξαν μάννα ἐξ οὐρανοῦ πρὸς διαφώτισιν τῶν ἀμφισβητήσεων τῶν Ἰταλῶν διανοουμένων.

Τὸ 1439 ὁ Πλήθων ἀσθενήσας σοβαρῶς ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν κλινήρης. Οἱ Ἰταλοὶ Πλατωνισταὶ συντροφεύοντες τὸν οἰκουροῦντα λόγιον τὸν παρεκάλεσαν νὰ διασαφήσῃ εἰς ποῖα σημεῖα διαφωνοῦν οἱ δύο μεγάλοι φιλόσοφοι. Ὁ ἐπαρχιώτης βυζαντινὸς λόγιος, ὁ ἐν Μυστρᾷ διαμένων, ἔχων μελετήσῃ καὶ ἀφομοιώσῃ ἀπαξ ἅπαντα τὰ συγγράμματα καὶ τῶν δύο φιλοσόφων δὲν ἐδυσκολεύθη καίτοι στεροῦμενος βιβλιοθήκης νὰ συντάξῃ καὶ νὰ παραδώσῃ πρὸς ἔκδοσιν διατριβὴν ὑπὸ τίτλον «Περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται», ὅπερ ὑπὸ τίτλον *De differentiis* ἐξεδόθη ἔκτοτε ἐπανειλημμένως. Ὁ Πλήθων συντασσόμενος ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Πλάτωνος δὲν ἐφείδετο αὐστηρῶν κρίσεων κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπαρουσίαζε κλίνοντα εἰς ἀθεότητα. Ἡ διατριβὴ αὕτη ἠνώχλησε τὸν Σχολάριον, ὅστις πέντε ἔτη βραδύτερον, τὸ 1444, ἐξεπόνθη ἀντίκρουσιν αὐτοῦ διὰ τῆς μελέτης του «Κατὰ τῶν Πλήθωνος ἀποριῶν ἐπ' Ἀριστοτέλει». Ἡ μελέτη αὕτη διενεμήθη εἰς ἀριθμὸν κλειστὸν μὴ δοθεῖσα εἰς δημοσίαν κυκλοφορίαν.

Ὁ Πλήθων μόνον μετὰ πέντε ἔτη, τὸ 1449, κατάρθωσε νὰ προμηθευθῇ ἀντίγραφον, καὶ τοῦτο ἔλλιπές, σταλὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μιχαῆλ Ἀποστολίου ἐκκλέψαντος αὐτό. Λαβὼν γνῶσιν ὁ Πλήθων, τὸ ἤπλωσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης του